

Kvittering på innsendt hørings svar på Høringsnotat - engangsløsning for utlendinger med lang oppholdstid i Norge

Høringens saksnummer: 19/544

Høring: Høringsnotat - engangsløsning for utlendinger med lang oppholdstid i Norge

Levert: 06.04.2020 12:01:38

Svar type:

Jeg svarte som: Bruker- og interesseorganisasjon

Avsender: Antirasistisk Senter

Kontaktperson: Rune Berglund Steen

Kontakt e-post: rbs@antirasistisk-senter.no

Engangsløsning for utlendinger med lang oppholdstid i Norge

Vi viser til departementets høringsbrev, og takker for anledningen til å gi våre innspill.

Vi er selvsagt positive til at det skal innføres en amnestiordning til gode for noen av de mest sårbare lengeværende. Det er ingen tvil om at for den kretsen av personer som ordningen vil omfatte, vil dette utgjøre en avgjørende forskjell i deres tilværelse. Det er også flere positive sider ved hvordan erklæringen i Granavolden-plattformen er foreslått gjennomført i høringsnotatet, herunder hvordan man har tolket kravet på 16 års oppholdstid sett i sammenheng med alder, at ordningen vil omfatte personer på ukjent adresse så lenge de kan godtgjøre at de har bodd i Norge, og at man i denne sammenheng vil vektlegge vitnemål fra organisasjoner og personer.

Samtidig må vi, på et overordnet plan, bemerke at vi oppfatter amnestiet som svært strengt. Blant de mange amnestiordningene som har vært i ulike europeiske land, er vi ikke kjent med en eneste ordning som har vært i nærheten av å omfatte et så lite antall mennesker som det her vil være snakk om. Når grensen settes ved 16 års oppholdstid, er dette også svært høyt sett i forhold til enhver sammenlignbar ordning fra andre land som vi er kjent til. Det er på det rene at tilværelsen som "papirløs" blir en betydelig belastning på et langt tidligere tidspunkt. Det er også på det rene at tilværelsen som papirløs er en betydelig belastning også for personer i yngre aldersgrupper. Dette er rett og slett det minste og strengeste amnestiet vi er kjent med.

Når norske myndigheter etter så mange år innfører en amnestiordning, finner vi det derfor beklagelig at man ikke velger å regularisere en noe større gruppe. I stedet vil man la mange mennesker som vi vet har levd i en miserabel situasjon i en årrekke, fortsette å leve videre i stor sårbarhet uten noen realistisk utsikt til en løsning. Vi anerkjenner innsatsen fra ikke minst KrF og Venstre for å få på plass denne ordningen, men finner det samtidig beklagelig at stortingsflertallet sperrer for en mer human amnestiordning. En ordning hvor man eksempelvis ville gi opphold til alle som har levd irregulært i ti eller tolv år, ville stadig være en streng ordning, både sammenlignet med ordninger i andre land og med forslagene som kom fra UDI allerede i 2002.

Utgangspunktet må nødvendigvis være at en utenlandsk borger uten oppholdstillatelse skal forlate landet. Samtidig er det flere grunner til at en del avviste asylsøkere likevel blir værende. Når noen har levd her irregulært i et tiår, er det ut fra vår erfaring normalt fordi vedkommende har en sterk frykt for å returnere til hjemlandet. Det kan være snakk om en subjektiv frykt som ikke har utløst rett på beskyttelse ut fra objektive kriterier, men som for den enkelte likevel er så sterk at retur oppleves som uaktuelt – en subjektiv opplevelse det bør være lett å forstå når det ofte er snakk om personer som har flyktet fra autoritære land, og som mange av dem også har opplevd forfølgelse på kroppen før de fryktet. For andre vil det ut fra vår erfaring være snakk om en frykt som også er godt objektivt begrunnet, og som kunne og burde ha utløst beskyttelse, men hvor saksbehandlingen dessverre ikke har lyktes i å innrømme asylsøkerne den rettssikkerheten de skulle ha krav på, og et rimelig vedtak ut fra sakens omstendigheter.

Dette er i sum ikke mennesker som opptrer irrasjonelt. De opptrer slik mange av oss ville ha gjort hvis vi hadde vært i den samme situasjonen. Både fordi et asylsystem ikke er perfekt og det alltid vil være en risiko for feil, og fordi systemet under de beste omstendigheter er opprettet for å ta seg av mennesker som ofte bærer på grusomme opplevelser og en knugende frykt, er det helt nødvendig med visse sikkerhetsventiler. Med denne ordningen er vi ennå langt unna en reell løsning på problemet med at vi har en nokså stor gruppe mennesker som lever irregulært i Norge, med svært få rettigheter og en betydelig sårbarhet for utnyttelse.

Hva gjelder enkelthetene i forslaget, slutter vi oss generelt til innspillene i høringsuttalelsen fra NOAS:

- Det bør innføres en permanent ordning med mulighet for oppholdstillatelse etter lang tid i Norge, om ikke så lang tid som i den aktuelle amnestiordningen; vi viser her eksempelvis til UDIs forslag fra 2002.
- Man bør omformulere kravet til å ha vært i Norge 1. januar 2019, slik at det ikke får konsekvenser som både vil være og oppleves som svært urimelige, jf. NOAS' høringsuttalelse.

- Unntaksbestemmelsen for personer som har begått straffbare handlinger bør endres, slik at unntakene begrenses til personer som har begått alvorlige straffbare handlinger, ikke mindre forhold som ikke har vært til vesentlig skade for noen. At selv nokså ubetydelige forhold skal kunne være utslagsgivende for en persons framtid, framstår som sterkt urimelig.

- Kravet til dokumentert eller sannsynliggjort identitet bør praktiseres lempeligere i disse sakene. Det er snakk om personer som allerede har levd i Norge i mange år. Det skulle ikke være noe grunnlag for å anse det som om det skulle innebære noen form for risiko for Norges del i å innrømme dem de rettighetene som følger med en ordinær oppholdstillatelse. Vi kan heller ikke se at det er behov for å undergi dem en så streng behandling for å sende et signal til andre asylsøkere hva gjelder dokumentasjon av identitet, all den tid det her er snakk om en engangsløsning som i seg selv representerer en unntakspolitikk.

- Det bør gis rett til deltakelse i introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Det er viktig at disse personene, som har levd på samfunnets utside i en årrekke, nå gis en god vei til en normalisert og stabil tilværelse.

- Vi er enige med NOAS i at alminnelige forvaltningsprinsipper tilsier at den enkelte persons søknad/omgjøringsbegjæring behandles av UDI som førsteinstans, med alminnelig klagerett. Det vil være svært uheldig dersom man blir stående igjen med kontroversielle avslagsvedtak i enkeltsaker som kun har blitt behandlet i én instans. Det risikerer å svekke hele ordningens legitimitet.

Vi ønsker videre å støtte høringsuttalelsen fra RIA, spesielt poengteringen av at de strenge avgrensningene i ordningen vil få svært urimelige konsekvenser. Eksempelvis at en person som er over 60 år, men har en botid på "bare" 10-15 år, vil få avslag, framstår som sterkt urimelig. Mennesker i denne aldersgruppen bør innrømmes stabilitet og ro den gjenværende delen av livet. Hvis ordningen blir så streng som det som er foreslått, må vi stadig regne med at flere personer vil dø som papirløse.

Vi takker igjen for mulighetene til å gi våre innspill.

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på www.regjeringen.no.